

Helse- og omsorgsdepartementet

Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref: 2016/54113-2

Arkivkode: 008

Dato: 13.09.2016

Høringsuttalelse til Helse- og omsorgsdepartementet angående forslag til lovendringer som følge av Primærhelsetjenestemeldingen og Oppgavemeldingen.

Helse- og omsorgsdepartementet sendte ut et høringsnotat med forslag til lovendringer blant annet i forbindelse med oppfølging av forslag i Primærhelsetjenestemeldingen og Oppgavemeldingen i juni 2016.

Det foreslås blant annet å lovfeste kompetansekrav i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Videre foreslås det lovendringer som er nødvendige i forbindelse med overføring av tannhelsetjenesteansvaret fra fylkeskommunene til kommunene og forsøk med overføring av driftsansvar for distriktpsikiatriske sentre (DPS) til kommuner. I høringsnotat-et foreslås også endringer i helse- og omsorgstjenesteloven, spesialisthelsetjenesteloven og tannhelsetjenesteloven for å tydeliggjøre tjenestenes ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. I tillegg foreslås det lovendringer for å tydeliggjøre kontaktlegeordningen samt kommunens plikt til psykososial beredskap og oppfølging.

Høringsnotatet inneholder lovforslag knyttet til følgende oppgaver/tema:

- Krav om at kommunen må ha knyttet til seg lege, sykepleier, fysioterapeut, helsesøster og jordmor. Det tas sikte på at lovendringen skal tre i kraft 1. januar 2018.
- Krav om at kommunen må ha psykolog, ergoterapeut og tannlege knyttet til seg. Disse lovendringene skal etter planen tre i kraft først fra 1. januar 2020.
- Lovfesting av at kommunen skal ha veiledningsplikt overfor spesialisthelsetjenesten på tilsvarende måte som spesialisthelsetjenesten har overfor kommunene.
- Tydeliggjøring av kommunens ansvar for pasient-, bruker- og pårørendeopplæring.
- Tydeliggjøring av helse- og omsorgstjenestens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.
- Etablering av en forsøksordning hvor kommuner kan få ansvar for å drifte distriktpsikiatriske sentre (DPS).

- Lovendringer som er nødvendige for å overføre ansvaret for tannhelsetjenester fra fylkeskommunene til kommunene. Kommunens ansvar foreslås regulert i helse- og omsorgstjenesteloven, mens pasientens rettigheter foreslås regulert i pasient- og brukerrettighetsloven.
- Tydeliggjøring av kontaktlegeordningen for alle helseinstitusjoner som omfattes av spesialisthelsetjenesteloven.
- Tydeliggjøring av kommunens plikter når det gjelder psykososial beredskap og oppfølging.

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet ved Oppvekstavdelingen koordinerte høringsinnspill fra barnevernsavdelingen og likestillingsavdelingen slik at Bufdir gir et samlet digitalt høringsinnspill til Helse- og omsorgsdepartementet innen 1. oktober 2016.

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet registrerer med interesse de forslagene med flere lovendringer som følge av primærhelsetjenestemeldingen og oppgavemeldingen. Direktoratet har i det vesentlige *lite* å bemerke. Bufdir er spesielt glad for at det gjøres en tydeliggjøring av helse- og omsorgstjenestens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

Bufdir stiller likevel spørsmål til at det i høringsnotatet skrives at denne lovpresiseringen ikke vil ha noen økonomiske konsekvenser? Bufdir har forståelse for at dette er nødvendige presiseringer av gjeldende rett, men Bufdir utarbeider sammen med BLD en ny proposisjon - Opptrappingsplan mot vold og overgrep – som viser til at kompetansen er mangelfull både med hensyn til avdekking og handlingskompetanse, så det vil måtte gjøres et løft som kan ha finansieringsbehov. I tillegg bør tverrfaglig samarbeid i disse voldssaker vektlegges.

Bufdir har følgende merknader:

1. merknad knyttet til 3.6.5.3 Departementets vurderinger og forslag

Generelt er språket i avsnittet om vold og forebygging av vold for upresist. Det bør tydeliggjøres og presiseres hva som menes med «vold» til den sammenheng/kontekst det settes inn i. Vold er et vidt og mangefasettert begrep og kan omhandle mange dimensjoner, fenomener og mekanismer innen psykisk, fysisk vold, seksuell vold. Beskrivelsene som gis er til tider ikke presis nok og ikke i tråd med gjeldende kunnskap om vold (finn ref.).

Bufdir påpeker at brukervedvirkning innen voldsfeltet og distribusjon av informasjon til kommunens befolkning er viktig i helsetjenestens ansvar for forebygging, avdekking og avverge vold og seksuelle overgrep. Brukervedvirkning og informasjon til befolkningen er en del av voldsforbyggende arbeid er per i dag for svakt forankret i lovverket og svakt i praksis

Bufdir påpeker viktigheten av at helsepersonell har *tilstrekkelig kompetanse* på voldsfeltet, som innebærer både kjennskap til ulike fenomener og mekanismer knyttet til ulike former for vold, kjennskap til tjenestetilbud til utsatt og utøver, samt deres ansvar for formidling av denne informasjonen ut i populasjonen.

(https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/foa/bld_overgrep_web.pdf
https://www.bufdir.no/Documents/Sammenstilt%20rapport_01.06.16.pdf)

2. Merknad knyttet til pkt. 5.21.6 Barns rett til helsekontroll

Buudir foreslår at departementet vurderer om adoptivbarn/adoptivforeldre bør gis rett til helsekontroller og oppfølging i samsvar med Helsedirektoratets rundskriv IS 6/2013 – Helseundersøkelser av adopterte fra land utenfor Vest-Europa. (Tydeliggjøre dette ovenfor kommunene)

Et overordnet mål med rundskrivet er at adopterte barn skal få like god oppfølging som andre barn i Norge. Rundskrivet er ment å legge grunnlaget for systematisk oppfølging av barn som adopteres og deres foreldre. Formålet med rundskrivet er også å styrke kvaliteten på de kommunale helsetjenestene og å redusere den lokale variasjonen.

Rundskrivet legger vekt på at det skal rettes spesielt fokus på at det er høy forekomst av sykdom blant adopterte fra utlandet, at barna har hatt vanskelige oppvekstforhold slik at psykisk helse må vies særlig stor oppmerksomhet og at de adopterte barna må møtes ut fra sine behov, både adopsjonsrelaterte og generelle behov knyttet til barns utvikling.

Det er kommunene som er ansvarlig for at adopterte blir gitt et tilbud som er i samsvar med gjeldende regler og retningslinjer. Til grunn for utarbeidelse av rundskrivet lå erfaringer med at disse barna ikke alltid ble i varetatt godt nok, at det var tilfeldig hvilke undersøkelser som ble foretatt og at det var store variasjoner i tilbudet som ble gitt.

På bakgrunn av tilbakemeldinger fra adopsjonsorganisasjonene og fra adoptivfamilier har Buudir kunnskap om at det er tilfeldig om fastleger, helsestasjon og skolehelsetjenesten er kjent med rundskrivet. Adoptivforeldre opplever å måtte informere om rundskrivet selv. Gjennomgående har adoptivfamilier en opplevelse av at helsetjenestene og hjelpeapparatet mangler kunnskap om adopsjon og adoptivfamilier særlige behov for oppfølging. På denne bakgrunn er det grunn til å anta at det er usikkert både i hvilken grad rundskrivet er kjent i kommunene og i hvilken grad det er implementert.

Med hilsen

Mari Trommald
Direktør

Solvor Bäcklund
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.